

сучасний стан, проблеми, перспективи розвитку: Матеріали Міжвузівської науково-практичної конференції (11 жовтня 2007 р.). – Хмельницький: ХГПА, 2007. – 309 с.

3. Молодоженя І. ІКТ як умова формування інноваційної компетенції / І. Молодоженя // Електронний ресурс – Режим доступу до джерела : <http://molirina74.blogspot.com>.

4. Ніжнік Н. Інновації в управлінні навчальним закладом / Н. Ніжнік // Електронний ресурс – Режим доступу до джерела : www.teacherjournal.com.ua.

5. Управління інноваційними процесами в сучасній школі // Електронний ресурс – Режим доступу до джерела : <http://smila-school5.edukit.ck.ua>.

6. Щекатунова Г. Організаційно-педагогічні умови інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу / Г. Щекатунова // Нова педагогічна думка. – 2010. – №2. – С. 42 – 45.

Наталія Кузьменко

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ

Першим із основних завдань «Національної стратегії розвитку освіти на 2012-2021 роки» є «системне підвищення якості освіти на інноваційній основі» [5].

Актуальність пошуку інноваційних підходів в освіті зумовлена тим, що перед педагогами постало актуальне і водночас проблемне питання – упровадження нових технологій навчання у масову практику навчальних закладів.

Реформування освіти у відповідності із Законом України «Про загальну середню освіту» передбачає реалізацію принципів гуманізації освіти, її демократизації, методологічної переорієнтації процесу навчання на розвиток особистості учня, формування його життєвих компетентностей. Навчальна діяльність на уроках повинна дати не лише суму знань, умінь та навичок, а й сформувати компетентність як загальну здатність, яка базується на знаннях, досвіді, цінностях, здібностях. Тому державні стандарти як у загальноосвітній, так і вищій школі постійно перебувають у стані модернізації, пропонуючи нові ефективні методики навчання.

Термін «інновація» (із пізнолатинської *innovatio* – оновлення, новизна, зміна) означає нововведення, тобто цілеспрямовані зміни, які вносять у середовище впровадження нові стабільні елементи (нововведення), що викликають перехід системи з одного стану до іншого [1]. Стосовно педагогічного процесу інновація означає введення нового в цілі, зміст, методи і форми навчання і виховання, організацію спільної діяльності учителя і вчиться [7, с. 492].

Проблема впровадження ефективних методів, прийомів, засобів навчання постійно знаходиться в полі зору не тільки науковців, які визначають мету і проєктують результати освіти, називають пріоритетними певні інноваційні технології, але і методистів, учителів-практиків, які ці технології запроваджують.

На теоретико-методологічному рівні найфундаментальніше проблема нововведень розглядається в роботах І. Беха, Л. Даниленко, І. Дичківської, М. Кларіна, О. Пехоти, О. Попової, Л. Подимової, А. Пригожина, В. Сластьоніна, А. Хуторського.

Інноваційне навчання протиставляється традиційному. Його розглядають як реакцію системи освіти на перехід суспільства до більш високого ступеня розвитку.

Педагогічні інновації передбачають творче ставлення суб'єктів навчання до знань, яке формує культуру, перетворюючи знання в частину особистого буття та свідомості людини. Викладач у цьому випадку виступає керівником, організатором, винахідником і помічником, а не лише носієм абсолютного знання; студент – суб'єктом педагогічної взаємодії та активним учасником комунікативного діалогу з викладачем [2].

Зміст інноваційного навчання в тому, що вивчення дисциплін не зводиться до простого засвоєння суми знань, а до отримання тими, хто навчається, випереджуючої, нової інформації, яка забезпечує пізнавальні навички.

Таким чином, *інноваційне навчання* – це «зорієнтована на динамічні зміни в навколишньому світі навчальна та освітня діяльність, яка ґрунтується на розвитку різнома-

нітних форм мислення, творчих здібностей, високих соціально-адаптаційних можливостей особистості» [8, с. 7].

Під інноваційним навчанням розуміють ті методи, які дозволяють конструювати навчання як продуктивну творчу діяльність і викладача, і учнів, пов'язану з досягненням соціально повноцінного продукту на всіх етапах навчально-виховного процесу, спочатку в спільній, а потім в індивідуальній самоорганізованій роботі [4, с. 13].

У розумінні сутності інноваційних процесів в освіті полягають дві найважливіші проблеми педагогіки:

- проблема вивчення, узагальнення і поширення передового педагогічного досвіду;
- проблема впровадження досягнень психолого-педагогічної науки в практику [7, с. 494].

Тому поняття «інновація» визначають і як нововведення, і як процес уведення цього нововведення в практику. В цілому під інноваційним процесом розуміють комплексну діяльність зі створення (народження, розробки), освоєння, використання і поширення нововведень.

Сьогодні процес упровадження інноваційних змін у навчання відбувається за такими напрямками:

- формування нового змісту освіти;
- розробка і реалізація нових технологій навчання;
- застосування методів, прийомів, засобів освоєння нових програм;
- створення умов для самовизначення особи в процесі навчання;
- зміна способів діяльності і стилі мислення як викладачів, так і учнів, зміна взаємовідносин між ними [7, с. 495].

Як бачимо, перший критерій інноваційності – зміна цілей, тобто змісту освіти (його результатів) як основних складових діяльності педагога й учня [1].

Але не завжди і не всюди впровадження нового забезпечує позитивні результати, не кожне нововведення раціональне, виправдане, прогресивне, часто воно дестабілізує функціонування педагогічної системи, створює додаткові труднощі для педагогів і вихованців.

Тому управління інноваційним процесом передбачає аналіз і оцінку введених учителями педагогічних новацій, створення умов для їх успішної розробки і застосування.

Дослідники проблем педагогічної інноватики (О. Арламов, М. Бургін, В. Журавльов, А. Ніколс, Н. Юсуфбекова, та ін.) намагаються співвіднести поняття нового у педагогіці з такими характеристиками, як корисне, прогресивне, позитивне, сучасне, передове.

Прогресивним, як відомо, є лише ефективне, що дає максимальні результати, не спричинює шкоди, відкриває нові можливості. Нові методи, які пропонують наука і практика, повинні забезпечувати високий учбово-виховний ефект і стимулювати подальший розвиток школярів.

Прогресивність педагогічних інновацій може виражатися в різних результатах:

- розробленні нових варіантів методик, які частково або повністю вирішують певну проблему;
- висуненні нових концепцій, ідей, класифікацій, які охоплюють і пояснюють факти в галузі навчання і виховання;
- розробці й уточненні гіпотез, що дозволяють будувати нові перспективні проекти майбутніх виховних систем;
- відкритті нових ідей і технологій, шляхів і напрямів для подальшого пошуку, висунення конструктивних пропозицій, створення актуальних дослідницьких проектів і програм.

Останнім часом інтерес школярів до навчання різко зменшився, що зумовлено використанням застарілих форм навчання і виховання. Пошук інновацій у формах навчання привів до появи так званих нестандартних уроків. Серед найбільш поширених типів нестандартних уроків – ділові ігри, прес-конференції, уроки-КВК, уроки-конкурси, уроки-суди, уроки-концерти, рольові ігри, уроки-конференції, уроки-семінари, інтегровані уроки, уроки-екскурсії й ін.

Нововведення мають бути теоретично й емпірично обґрунтовані. Педагогічні інновації визначаються за допомогою критеріїв, які засвідчують ефективність того чи іншого нововведення.

Критерій – засіб для судження, ознака, на підставі якої робиться оцінка. Розробка критеріїв оцінки педагогічних інновацій спрямована на «створення механізмів управління цими процесами на основі нових підходів до освіти як середовища, що розвивається та розвиває» [6].

Серед критеріїв оцінювання педагогічних інноваційних процесів називають: актуальність, новизну, оригінальність, високу ефективність, стабільність результатів, оптимальність, освітню значущість, громадську значущість, технологічність [1; 2; 6; 7]. Розглянемо ці критерії детальніше.

Актуальність – критерій, який означає, що досвід спрямований на розв'язання найважливіших проблем навчання, виховання і розвитку учнів.

Новизна – дає змогу визначити рівень новизни досвіду. Розрізняють абсолютний, локально-абсолютний, умовний, суб'єктивний рівні новизни.

Оригінальність – означає, що в практиці роботи даного педагога, педагогічного колективу використовуються форми, методи, прийоми, засоби або їх системи, які ще не застосовувалися в умовах сучасної школи.

Висока ефективність – досвід можна вважати передовим лише тоді, коли педагогом досягнуто вищих порівняно з масовою практикою результатів навчання, виховання і розвитку.

Стабільність результатів – виявлений передовий педагогічний досвід характеризується стійкою ефективністю і стабільністю результатів протягом тривалого часу. При визначенні результативності важливо врахувати основні чинники, що вплинули на результат, а також правильність утілення в практиці інноваційних ідей, концепцій, технологій.

Оптимальність – це витрати часу, зусиль учителів та учнів на досягнення результатів; оптимальними є ті інновації, що досягають високих результатів при найменших фізичних, розумових і часових витратах.

Освітня значущість – міра впливу інновації на розвиток системи освіти в цілому.

Громадська значущість – дія інновації на розвиток системи освіти в цілому).

Технологічність – можливість творчого застосування передового педагогічного досвіду в масовій практиці, передбачає придатність апробованого досвіду для масового впровадження в загальноосвітніх закладах.

При виборі нововведення, прийнятті рішення про його доцільність, керуються аналізом реальної ситуації, а не лише особистим баченням, уподобаннями. Важливо на цьому етапі враховувати технологічний (специфіка використання) та особистісний (такі індивідуальні якості педагога, як професійна підготовленість, комунікабельність, емоційність тощо, від чого залежить ефективність освоєння) аспекти нового педагогічного засобу [2, с. 24].

Принциповим є також і те, що зміни повинні здійснюватися саме в діяльності та мисленні учасників освітнього процесу.

Перераховані критерії дозволяють відрізнити педагогічні новації від педагогічного прожектерства та створюють основу для педагогічної творчості.

Складність застосування оціночних суджень (критеріїв) до інновацій полягає в тому, що інноваційні процеси програмуються на майбутнє, а оцінюються в сьогоденні, тобто оцінці піддається те, чого ще немає.

Зазначене вище надає можливість зробити висновок про те, що інновація є основною формою розвитку сфери освіти, а управління процесом інновації, що включає створення умов для її відтворення, – основним механізмом, який визначає її якість та якість освіти в цілому. У зв'язку з цим особливого значення набуває визначення критеріїв оцінки та особливостей відбору педагогічних інновацій в освіті.

Список використаної літератури

1. Вакуленко В. М. Види інновацій в освіті та їх класифікація / В. М. Вакуленко [електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/e..4/10vvmotk.pdf.

2. Горіна О. М. Інноваційні педагогічні технології як умова підвищення якості освіти / О. М. Горіна [електронний ресурс]. – Режим доступу: [www.nbuv.gov.ua /portal/.../ Gorina.pdf](http://www.nbuv.gov.ua/portal/.../Gorina.pdf).
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
4. Ляудис В. Я. Инновационное обучение : стратегия и практика / В. Я. Ляудис. – М., 1994. – 205 с.
5. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки [електронний ресурс]. – Режим доступу: [www.mon.gov.ua /images / files /... / 4455. pdf](http://www.mon.gov.ua/images/files/.../4455.pdf).
6. Пекарских Н. И. Управление инновационной деятельностью педагогов/ Н. И. Пекарских [електронний ресурс]. – Режим доступу: [region.edu.ru / attach.asp?a_no=4893](http://region.edu.ru/attach.asp?a_no=4893).
7. Слостенин В. А. Педагогика : [учеб. пособ. для студ. высш. пед. учеб. заведений] / В. А. Слостенин, И. Ф. Исаев, Е. Н. Шиянов; под ред. В. А. Слостенина. – М. : Издательский центр «Академия», 2002. – 576 с.
8. Химинець В. В. Інновації в початковій школі / В. В. Химинець, М. Ю. Кірик. – Ужгород, 2008. – 342 с.

Любов Світлична

ІННОВАЦІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ-НОВАТОРА О. АНТИКУЗ

Освіта, як головна складова суспільства, повинна швидко реагувати та відповідати стану науково-технічного прогресу, тенденціям розвитку економічної сфери країни. Тому особливої уваги заслуговує сучасний стан, проблеми впровадження та перспективи інновацій в освіту нашої країни. Про інновації говорять багато, але ми зупинимось на прикладі “вчителя-новатора” Олени Антикуз. Фізичні закони Олена Антикуз пояснює, демонструючи мультфільми, а замість письмового заліку може запропонувати зняти відеоролик. “У сучасному світі крім знання свого предмета треба вміти говорити з дітьми на одній мові”, – переконана Олена. На платформі Windows Live вона створила віртуальну класну кімнату – співтовариство, в якому вже перебувають понад 120 учнів [1].

Головною рушійною силою інноваційної діяльності є вчитель, оскільки суб’єктивний чинник є вирішальним під час впровадження та поширення нововведень. Серед учених, які вели дослідження у даному напрямку, слід відзначити праці І. Д. Беха, Л. І. Даниленка, І. М. Дичківської, М. В. Кларіна, О. М. Пехоти, О. В. Попової, Л. С. Подимової, А. І. Прігожина, В. А. Сластьоніна, А. В. Хуторського [3].

Дослідники проблем педагогічної інноватики (О. Арламов, М. Бургін, В. Журавльов, Н. Юсуфбекова, А. Ніколс та ін.) намагаються співвіднести поняття нового у педагогіці з такими характеристиками, як корисне, прогресивне, позитивне, сучасне, передове. Інновацію в освіті розглядають як реалізоване нововведення – у змісті, методах, прийомах і формах навчальної діяльності та вихованні особистості (методиках, технологіях), у змісті і формах організації управління освітньою системою. Гідним внеском в інноваційні технології є навчання за допомогою спільноти на платформі Windows Live, створеної Оленою Антикуз, яке подобається учням, оскільки ідеально інтегрується з їх “цифровим” стилем життя поза школою.

Метою даної статті є ознайомлення з інноваційним внеском вчителя-новатора Олени Антикуз у розвиток ІТ технологій на уроках фізики.

Педагогічна інноватика відповідно до особливостей інноваційних процесів охоплює теоретичні блоки понять і принципів, а саме створення нового в системі освіти та педагогічної науки, сприйняття нового соціально-педагогічним співтовариством та застосування педагогічних новацій.

Втілювати в життя інноваційні технології викладення інформації доводиться вчителям-новаторам. Значний внесок в розробку ІТ технологій в області фізики та астрономії внесла Олена Антикуз – завуч з навчально-виховної роботи, вчитель фізики Курахівської гімназії “Престиж” Донецької області.